

Okres maszyn cyfrowych RIAD

W lutym 1968r., na zaproszenie władz ZSRR, do Moskwy wyjechała delegacja w następującym składzie:

- Minister Mieczysław Lesz – Przewodniczący Komitetu Nauki i Techniki (KN IT) Przewodniczący delegacji;
- Wiceminister Fidelski – Z-ca Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów;
- Minister Stanisław Kielan – Pełnomocnik Rządu ds. Elektronicznej Techniki Obliczeniowej (PRETO) i Dyrektor Instytutu Maszyn Matematycznych w Warszawie;
- Wiceminister Tadeusz Podgórski – z Ministerstwa Przemysłu Maszynowego;
- Dyrektor Witold Tyrman – Dyrektor Techniczny Zjednoczenia MERA;
- Eugeniusz Bilski – Dyrektor Techniczny Zakładów ELWRO;
- Marek Wejcen – Specjalista w Zjednoczeniu MERA;

Ze strony ZSRR delegacji przewodniczył Rakowski – Z-ca Przewodniczącego Rządowej Komisji Planowania (GOSPLAN). W dniach 13 do 17 lutego 1968r. przeprowadzono rozmowy dwustronne; na początku Rakowski zaproponował wspólne przedsięwzięcie budowy przez kraje RWPG (Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej) rodziny maszyn cyfrowych kompatybilnych z maszynami IBM 360. Rakowski poinformował też, że przedsięwzięcie jest akceptowane przez Breżniewa i Gomułę oraz, że w trakcie rozmów z szefami firmy IBM amerykańskie odmówili jakiegokolwiek współpracy. Z naszej strony Dyrektor Tyrman zaproponował zorientowanie przedsięwzięcia na angielską firmę ICL z którą Polska ma tak zwaną umowę software”ową na m.c. ICL 1900 i wyraził przekonanie, że firma zgodzi się na współpracę w tym udostępnienie dokumentacji. Minister Kielan podtrzymał propozycję firmy ICL, ale zaproponował m.c. ICL System 4 (bajtowy). W trakcie przerwy w obradach Minister Lesz powiedział, że dla Rosjan wzorem są tylko Stany Zjednoczone i duża firma IBM, a nie jakaś mała firma angielska. I tak też się stało, Rosjanie uparli się przy IBM. Delegacja nasza uznała, że rezygnacja z udziału w przedsięwzięciu nie leży w interesie Polski i zgodziła się na uczestniczenie w przedsięwzięciu RIAD.

W następnych miesiącach, po rozmowach Rosjan z innymi krajami RWPG, rozpoczęło się ustalanie szczegółów realizacji przedsięwzięcia. Porozumienie o udziale Polski w przedsięwzięciu RIAD podpisał Minister Kielan. Zgodnie z tym porozumieniem prace nad m.c. RIAD miał prowadzić IMM w Warszawie a Głównym Konstrukтором tych maszyn w Polsce został mianowany Jerzy Gradowski, Z-ca Dyrektora IMM. W tym czasie prof. Kielan i Jerzy Gradowski w dalszym ciągu próbowali nakłonić Rosjan do przyjęcia m.c. ICL Serii 4. Jeden z szefów NICEFT-u (Ramiejew) był nawet skłonny rozważyć tą koncepcję, ale szybko odsunięto go od sprawy. W międzyczasie na forum RWPG dokonano podziału specjalizacji krajów w poszczególnych modelach maszyn. Polskę dołączono do m.c.R30 prowadzonej przez Instytut Maszyn Matematycznych w Erywaniu.

Z podanych wyżej, oraz innych powodów, w 1971r. były już opóźnienia w pracach nad R30. Zjednoczenie MERA szukając wyjścia z sytuacji poleciło E.Bilskiemu (wtedy Dyrektorowi Zakładu Doświadczalnego ELWRO) wyjazd do Moskwy i dokonania następujących ustaleń:

- Rosjanie sprzedadzą Polsce w częściach 2 szt. R30 wykonane w Erywaniu;
- przeprowadzą szkolenie pracowników z IMM w Warszawie;
- przekażą do IMM odpowiednią dokumentację.

Tak zbudowane maszyny miały być traktowane jako polskie R30. Polecenie zostało wykonane i stosowne porozumienie zostało przywiezione do Zjednoczenia MERA.